

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
"ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СНАУ"

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор ВСП "Охтирський
фаховий коледж СНАУ",**

голова приймальної комісії

_____ Андрій СТАВИЦЬКИЙ

23 03 2021р

ПРОГРАМА

вступних випробовувань з української мови для

вступників

на основі базової загальної середньої освіти

**Розглянуто і схвалено на засіданні ЦК
загальноосвітніх дисциплін**

Протокол №7 від 02.03.2021 року

Голова ЦК

Наталія ЧИКАЛОВА

Письмовий екзамен з української мови у вигляді диктанту дає можливість перевірити писемну грамотність абітурієнтів. Він зручний тим, що ставить усіх їх в однакові умови, оскільки не мають права на вибір тексту чи його розміру.

І ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнти з курсу сучасної української мови повинні знати:

- українську абетку; звуки, букви, склади;
- класифікацію звуків;
- чергування голосних та приголосних в мовному потоці;
- основні правила української літературної вимови;
- основні правила української орфографії;
- вживання великої літери;
- написання слів разом, окремо, через дефіс;
- правопис прізвищ та географічних назв;
- правила написання апострофа;
- правила написання м'якого знака;
- правопис іншомовних слів;
- правила переносу;
- лексикологію; синоніми, антоніми, омоніми;
- українську фразеологію;
- морфологію як учення про частини мови;
- синтаксис як учення про словосполучення і речення;
- класифікацію простих і складних речень;
- пунктуацію;
- основні стилі української мови.

Абітурієнти повинні володіти такими навичками та вміннями з української мови:

- грамотно й охайно писати;
- застосовувати теоретичні знання до конкретного мовного матеріалу;
- знаходити й обґрунтовувати орфограми та пунктограми;
- пояснювати фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні явища;
- правильно ставити і пояснювати розділові знаки.

2. РОЗДІЛИ ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА

Звуковий склад мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*.

Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади.

Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у—в, і—й*.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ

Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Пряме й переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов.

Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду пасивного й активного вживання. Застарілі слова і нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.

Поняття про стійкі сполучення слів і вирази. Фразеологізми. Прислів'я, приказки, афоризми.

БУДОВА СЛОВА. СЛОВТВІР

Основа слова і закінчення. Корінь, суфікс, префікс і закінчення — значущі частини слова. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід слів з однієї частини мови в іншу.

Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e].

МОРФОЛОГІЯ

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники істоти й неістоти, загальні і власні. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої і другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я)*, *-у(-ю)* в закінченнях іменників II відміни. Особливості відмінювання іменників, що вживаються тільки в множині. Незмінювані іменники. Написання і відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда і м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові і збірні) і порядкові. Числівники прості й складені. Відмінювання кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Порівняння займенників з іменниками, прикметниками, числівниками. Розряди займенників: особові, присвійні, вказівні та зворотний; питальні, заперечні та відносні; неозначені й означальні. Творення заперечних та неозначених займенників. Особливості відмінювання займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Доконаний і недоконаний види дієслова. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслів: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідмін. Особові та числові форми дієслів. Родові та числові форми дієслів.

Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Написання прислівників і сполучень прислівникового типу разом, окремо, через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні й похідні. Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні, їх види. Групи сполучників за вживанням та за будовою. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

СИНТАКСИС

Завдання синтаксису. Словосполучення і речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, за складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків. Способи їх вираження.

Другорядні члени речення. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні.

дноскладні прості речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні) і підмета (називні). Односкладні речення як частини складного речення.

Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком). Речення з кількома рядами однорідних членів. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Кома між однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнюючих словах у реченнях з однорідними членами. Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення).

Розділові знаки при звертанні і вставних словах. Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення.

Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком. Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Сміслові зв'язки між простими реченнями в складносурядному. Розділові знаки між простими реченнями в складносурядному.

Складнопідрядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії і ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Розділові знаки між головним і підрядним реченнями. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними.

Безсполучникове складне речення. Сміслові відношення між простими реченнями. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

СТИЛІСТИКА

Стилі мовлення (розмовний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки та функції.

ОРФОЕПІЯ

Відображення вимови голосних через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків [дж], [дз], [дз'], [т], [ж], [ч], [ш]; груп слів (уподібнення, спрощення); м'яких приголосних; подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

ОРФОГРАФІЯ

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [u], [o] у коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо, ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів із рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові й прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

— **орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;**

— виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до програми;

2) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

3) у передачі так званої авторської пунктуації;

— **повторювані помилки** (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

— розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних назвах;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) у заміні українських букв російськими;

— **п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;**

— орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання:

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15—16 і більше	7	4
2	13—14	8	3
3	11—12	9	1+1 (негруба)
4	9—10	10	1
5	7—8	11	1 (негруба)
6	5—6	12	—

ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ
за 200-бальною шкалою

<i>Кількість допустимих помилок</i>	<i>Оцінка за шкалою 12 б.</i>	<i>Оцінка за шкалою 200 б.</i>
0/0	12	200
0/1 (негруба)	11	188
1	10	176
1 + 1 (негруба)	9	163
3	8	150
4	7	138
5-6	6	125
7-8	5	113
9-10	4	100
11-12	3	88
13-14	2	75
15-16 і більше	1	63